

Mottagare  
Regionstyrelsen

## Rapport från styrkeområdet näringslivets energiomställning

### Förslag till beslut

- Informationen tas emot.

---

### Sammanfattning

Då det bara gått två månader sedan förra rapporten i den här serien skrevs till det regionala utvecklingsutskottet, blir denna skrivelse kortfattad. Kanske kom den största energinyheten för Gotlands del under dessa månader redan den 19 december 2024, när Svenska kraftnät meddelade att de tecknat avtal om leveransen av ny kabel till Gotland. Svenska kraftnät är nu tydliga med att driftsättningen av den nya anslutningen planeras till 2030. Det är avgörande för att möta Heidelberg Materials planerade start för koldioxidavskiljning. Tidigt i år har också Svenska kraftnät meddelat att de efter samråden 2024 valt i vilket område de räknar med att kabeln ska dras på Gotland, från landtaget till dess anslutning till det gotländska elnätet.

Gotlands Elnät AB lämnade i slutet på 2024 in koncessionsansökan för sträckan Stenkumla – Slite, en viktig etapp. Därmed är fyra av totalt sju ansökningar om linjekoncessioner i elnätsprojektet ”Kapacitet Gotland” klara.

I projektet Energiön Gotland finns nu en arbetsgrupp ”Elnät” med fokus på myndighetsprocesserna, där GEAB, länsstyrelsen och Region Gotland deltar. Efter två träffar har gruppen redan löst ett antal praktiska processfrågor.

En annan god nyhet som kommit under februari är att det första vätgaskompatibla fartyget för Gotlandstrafiken är beställt och beräknas komma i trafik år 2029. Det kommer, förutom vätgas, att kunna köras på en rad olika bränslen. Allt detta är bra nyheter för stora delar av det gotländska näringslivet.

En mer lokal, men viktig händelse är att Gotlands första större solpark, Austerland energi, nu är färdigbyggd. Den väntar nu på att bli ansluten till elnätet.

”GAIST” och högnivåmöte Energi hade båda möten den 10 februari 2025. Alla inbjudna medverkade på GAIST och stämningen var god. GAIST slog fast en inriktning för forumets fortsatta arbete. Vidare märktes tydliga framsteg kring nätfrågor. Det allt tydligare behovet av att lösa samexistensen mellan

Försvarsmakten och vindkraften påtalades av alla.

Högnivåmötet hanterar sekretessfrågor, huvuddiskussionen rörde Gotlands beredskapsfrågor.

#### **Energiprojekt med finansiering från ERUF\*och Region Gotlands anslag 1:1**

<b>Projektägare</b>	<b>Projektnamn</b>	<b>Belopp från RG</b>	<b>Projekttid</b>
Region Gotland, ECG	Tariff 2.0	244 102 kr	feb 2025-april 2026
Tillväxt Gotland + IUC Kalmar	Molekyl	3 946 798 kr	sept 2023-dec 2026
Science Park Gotland	Node Gotland	7 355 290 kr	sept 2022-jan 2026

#### **Energiprojekt med annan finansiering plus Region Gotlands anslag 1:1**

Region Gotland, RSF	Energjön Gotland	2 250 000 kr	jan 2024-dec 2026
Region Gotland, ECG	RESTOR	747 390 kr	nov 2024-okt 2027
Tillväxt Gotland + Luleå Univ.	Predictive Movement	550 000 kr	jan 2024-dec 2025

*\*ERUF står för Europeiska regionala utvecklingsfonden*

**15 093 580 kr**

#### **Kortare skrivelse än vanligt denna gång**

Energicentrum ger sin årliga fördjupning genom en muntlig presentation vid detta regionala utvecklingsutskott. Vidare kommer både Fonden för rättvis omställning (FRO) och delprojektet BEIC inom Energjön Gotland upp som egna ärenden. Därför får dessa områden ingen närmare lägesrapport i detta ärende.

#### **Ärendebeskrivning**

Vid detta regionala utvecklingsutskott kommer Energicentrum Gotland att ha sin årliga föredragning. Eftersom både Fonden för rättvis omställning och delprojektet BEIC inom Energjön Gotland är egna ärenden vid detta regionala utvecklingsutskott, ges de inte utrymme i denna skrivelse.

Länsstyrelsens projekt FRAMAT som genomförs i samverkan mellan Länsstyrelsen, Försvarsmakten, Energimyndigheten, Region Gotland, Gotlands Elnät AB och Uppsala Universitet Campus Gotland pågår med inplanerade möten. Ett delmål är att i september, men hjälp av inspel från samverkansparterna, ha en framtidsinriktad kartläggning klar över vad energibehoven på Gotland kommer att vara kring år 2040, i några valda utvecklingsscenarier för Gotland.

Nya projekt på listan ovan som tillkommit sedan förra rapporten (REGU 1) ges här en kortfattad beskrivning:

#### **Tariffprojektet 2.0**

Ökad flexibilitet för SMF genom nya tariffmodeller. Energicentrum tariffprojekt för att flytta last och därmed utnyttja elnätet effektivare är slutredovisat. Fortsatta studier pågår nu i Tariffprojekt 2.0, se nedan. Syftet är

att inför år 2027, när effekttariffer ska vara införda i svenska elnätsbolag, ha ett väl genomarbetat förslag som effektivt utnyttjar befintligt elnät.

### **RESTOR**

Projektet RESTOR ska ta fram en planeringsmodell för energilagring som utförs genom välgrundade analyser av behov och möjligheter. Projektet förväntas att kunna ge en informerad vägledning till regionala planerare och beslutsfattare för att identifiera, implementera och integrera en lämplig portfölj av energilagringsprojekt med befintliga eller planerade produktionsanläggningar för förnybara energikällor på öar.

### **Molekyl**

Molekyl är ett samverkansprojekt mellan IUC Kalmar län och Tillväxt Gotland grundar sig i ett behov att små och medelstora företag i Kalmar län och på Gotland ställer om sina affärsmodeller och anger åtgärder som bidrar till att nya företag med cirkulära affärsmodeller och industriell symbios kan etableras. Syfte är att hitta innovationsprocesser för att identifiera möjliga resursflöden som lämpar sig för industriell symbios, testbäddar för dessa resursflöden samt erfarenhetsutbyte och kunskap om affärsmodeller för etablering av cirkulära flöden i symbios med andra företag. Under projektets gång har energifrågorna blivit ett tydligt område där det finns symbiosmöjligheter.

### **Bedömning**

Förvaltningens bedömning är att det pågår energiinriktade utvecklingsprojekt med både bredd och djup på Gotland och i en större omfattning än någonsin förr i det gotländska näringslivet. Det ger viss optimism, trots ett bistert omvärldsläge bland annat för klimat- och energifrågor.

#### **Bedömning av konsekvenser i tvärperspektiv**

##### **1. Rättslig grund/ rättsligt perspektiv**

Bedömningen, hämtad ur förslaget till ny energi- och klimatplan att trots omfattande utveckling av lagstiftningen inom området, finns flera regelverk som tillkommit i en annan tid och nu bromsar den önskade utvecklingen inom energi och klimatområdet. Regelutveckling är ett pågående behov.

##### **2. Ekonomiskt perspektiv**

Bedömningen är att klimatförändringarna redan pågår och påverkar ekonomin. Omvärldsläget gör att egenförsörjning med energi på såväl regional som lokal nivå är på väg att bli ekonomiskt intressant ur fler aspekter än tidigare.

##### **3. Barnperspektiv**

Bedömningen är att säker, trygg, förnybar/fossilfri och ekonomiskt överkomlig energiförsörjning är en viktig del av trygga och goda uppväxtvillkor.

##### **4. Jämställdhetsperspektiv**

Bedömningen är att jämställdhet i energifrågor ännu inte existerar, sett både lokalt och i ett större perspektiv till hur energianvändningen fördelas mellan kvinnor och män. Frågan kan utvecklas mer i ett annat sammanhang.

#### **5. Landsbygdssäkring/geografiskt perspektiv**

Bedömningen är framtida energiförsörjning på Gotland till stor del är landsbygdsfrågor. Genom olika infrastrukturprojekt kopplade till energianvändningen, kommer såväl viktiga intäktskällor som viktiga bidrag till energisystemet från Gotlands landsbygder. Men det utmanande, även om de ytmässigt inte rör stora områden, med tanke på alla motstående intressen på Gotland, blir att få tillstånd till och bred acceptans för dessa.

#### **6. Klimat och miljöperspektiv**

Bedömningen är att alla projekt och insatser som beskrivs i detta ärende är viktiga för att nå gotländska klimat och miljömål.

#### **Beslutsunderlag**

Målbilaga Näringslivets energiomställning 2025-02-18  
Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-02-18

Regionstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark  
Regiondirektör

Stefan Persson  
Regional utvecklingsdirektör